

ساختار عاملی، اعتباریابی و رواسازی مقیاس زود انگیزگی

• دکتر پرویز آزاد فلاح

• نسرین سهرابی فرد

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۸/۷ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۸/۱۰/۷

چکیده

زود انگیزگی برای بسیاری از روانشناسان که با آسیب شناسی روانی جوانان و نوجوانان سروکار دارند، یکی از مفاهیم عمده روانشناختی به شمار می آید. اما درباره تعریف و ابعاد اصلی آن توافق چندانی وجود ندارد. در پاسخ به این عدم توافق، وایت ساید و لینام (۲۰۰۱) برای سنجش رفتار زودانگیزگی مقیاسی را که می تواند چهار بعد فوریت، فقدان تفکر پیشین، فقدان استمرار، و هیجان خواهی در بزرگسالان را بسنجد، توسعه دادند. این پژوهش با هدف اعتباریابی، رواسازی و تعیین ساختار عاملی مقیاس زود انگیزگی در گروه نمونه ای با حجم ۴۸۴ نفر (۲۹۴ دختر، ۱۹۰ پسر) به روش نمونه برداری در دسترس در شهر تهران به اجرا در آمد. برپایه ضریب همبستگی هر سوال با نمره کل مجموعه و تحلیل عاملی مواد پرسشنامه، تعداد چهار سوال حذف شد. ضریب آلفای کرونباخ برای مجموعه ۴۲ سوالی برابر با ۰/۷۹۶ به دست آمد. نتایج تحلیل مؤلفه های اصلی با استفاده از چرخش واریماکس منجر به استخراج چهار عامل: فوریت، فقدان تفکر پیشین، فقدان استمرار، هیجان خواهی شد. شاخصهای برازندگی تحلیل عاملی تأییدی بر پایه نرم افزار لیزرل وجود عوامل چهارگانه را تأیید کرد. اما تحلیل عاملی مرتبه دوم تنها یک مدل سه عاملی (بدون هیجان خواهی) را برای تبیین سازه زود انگیزگی مورد تأیید قرار داد.

واژه های کلیدی: زودانگیزگی، اعتبار، روایی، تحلیل مؤلفه های اصلی، تحلیل عاملی تأییدی و تحلیل عاملی مرتبه دوم.

زودانگیختگی^۱ به عنوان مفهومی که در گستره روانشناسی شخصیت و آسیب شناسی روانی اهمیت فراوان دارد (وایت ساید و لینام^۲، ۲۰۰۱؛ دیموسکا و جان استون^۳، ۲۰۰۷؛ وردژو- گارسیا^۴ و دیگران، ۲۰۰۷)، در سالهای اخیر مورد توجه فراوان پژوهشگران قرار گرفته است.

برخی از نظریه پردازان (زاگرمین^۵، ۱۹۹۴؛ تلگن^۶، ۱۹۸۲؛ به نقل از وایت ساید و لینام، ۲۰۰۱؛ گری^۷، ۱۹۸۷؛ به نقل از جکسون^۸، ۲۰۰۲) زودانگیختگی را به عنوان یک عامل مرتبه نخست^۹ شخصیت؛ برخی دیگر (دپو و کولینز^{۱۰}، ۱۹۹۹؛ به نقل از وایت ساید و لینام، ۲۰۰۱) به عنوان یک عامل مرتبه دوم^{۱۱} و برخی نیز (همچون باس و پلامین^{۱۲}، ۱۹۷۵؛ به نقل از وایت ساید و لینام) در قالب یک مزاج اصلی یا جنبه ای از یک مزاج اصلی (کلونینگر^{۱۳}، ۱۹۹۳؛ به نقل از گیل اسپای^{۱۴} و همکاران، ۲۰۰۳) در نظر گرفته اند.

گرچه گروه کثیری از مقیاسهای طراحی شده برای زودانگیختگی، جهت ارزیابی یک سازه تک بعدی (جکسون، ۱۹۸۴؛ به نقل از کاسیلاس^{۱۵}، ۲۰۰۵) ساخته شده اند، بررسی های بیشتر در مورد این مقیاسها، اغلب به معرفی دو یا چند بعد در این سازه منتهی شده اند (وایت ساید و لینام، ۲۰۰۱؛ سوان و دیگران^{۱۶}، ۲۰۰۸).

آیزنک و آیزنک^{۱۷} (۱۹۸۶) زودانگیختگی را در چارچوب نظریه سه عاملی شخصیت مورد توجه قرار داده است. وی نخست آن را به عنوان زیرمجموعه ای از صفت برونگردی توصیف می کند و در بازننگری های بعدی زود انگیختگی را از برونگردی حذف کرد، ولی در نهایت، آن را با پسیکوز گرایی^{۱۸} مرتبط ساخت و تنها تهور^{۱۹} را به عنوان مؤلفه ای از زودانگیختگی با برونگردی همبسته دانسته است.

باس و پلامین (۱۹۷۵) زود انگیختگی را یک مزاج چند بعدی تلقی می نمایند که جنبه محوری آن به مهار بازدارنده^{۲۰} یا قابلیت به تعویق انداختن رفتار مربوط می گردد (به نقل از وایت ساید و لینام ۲۰۰۱).

صورتبندی های نظری متفاوت در مورد سازه زود انگیختگی و طرح مؤلفه ها و ابعاد متفاوت آن در دیدگاه نظریه پردازان متعدد، همچون زاگرمین (۱۹۹۴؛ بارت^{۲۱} و دیگران، ۱۹۹۳؛ به نقل از وایت ساید و دیگران، ۲۰۰۵)،

1. impulsivity
2. Whiteside & Lynam
3. Dimoska & John Stone
4. Verdejo - Garcia
5. Zuckerman
6. Tellegen
7. Gray
8. Jackson
9. first order factor
10. Depue & Collins
11. Second order factor
12. Buss & Plomin
13. Cloninger
14. Gillespie
15. Cassilas
16. Swann & etal
17. Eysenck & Eysenck
18. psychoticism
19. venturesomeness
20. inhibitory control
21. Barratt & etal

نیومن^۱ (۱۹۹۳)؛ به نقل از وایت ساید و لینام، (۲۰۰۱)، دیکمن^۲ (۱۹۹۰)؛ به نقل از مکالموم^۳ و دیگران، (۲۰۰۷)، کلونینگر (۱۹۹۳)؛ به نقل از الوینو^۴، (۲۰۰۴) و تلگن (۱۹۸۵)؛ به نقل از وایت ساید و لینام، (۲۰۰۱) قابل جستجو است.

وایت ساید و لینام (۲۰۰۱) با مطالعه و بررسی روی آوردهای نظری متفاوت در قلمرو زودانگیختگی، وجوه نسبتاً مستقل و متفاوتی از زودانگیختگی را شناسایی کردند که پیش از آن در قالبی واحد در نظر گرفته شده اند. این پژوهشگران همچنان با واریسی مقیاس های متفاوتی که به شکلی عملیاتی به ارزیابی زودانگیختگی می پردازند و با استفاده از روش تحلیل عاملی که در مورد این مقیاس ها استفاده کردند، به چهار عامل در این سازه کلی و معرفی مقیاس ^۵ upps دست یافتند.

نخستین مؤلفه برآمده از این تحلیل فوریت^۶ است. منظور از فوریت، گرایش به تجربه انگیختگی های شدید، به ویژه در شرایطی است که در برگیرنده هیجان و عاطفه منفی است. برجسته ترین تجلی رفتاری این عامل، شتابزدگی و توسل به عمل بدون توجه به پیامدهای احتمالاً منفی آن است. مؤلفه دوم، فقدان تفکر پیشینی^۷ نام دارد که مؤید عدم تأمل و توجه به نکات ظریفی است که پیش از مبادرت به رفتار ضروری است. نقطه مقابل این وضعیت نکته سنجی و محافظه کاری است که احتیاط در تصمیم گیری ها را موجب می گردد (وایت ساید و لینام، ۲۰۰۱).

سومین، مؤلفه فقدان استمرار^۸ است و اشاره بر ناتوانی فرد در حفظ تمرکز و پایداری در امور دارد، به خصوص، فعالیتهایی که جذابیت چندانی ندارند. تکالیف و پروژه های ناتمام و معطوف شدن توجه به امور مختلف از ویژگی های شاخصی است که معرف این مقوله محسوب می شود (وایت ساید و دیگران، ۲۰۰۵). مؤلفه آخر، هیجان خواهی^۹ است که بر پیگیری فعالیت های مهیج، لذت بردن از آن و گرایش به تجارب جدید اشاره دارد (وایت ساید و لینام، ۲۰۰۱).

اگر چه upps به عنوان یک مقیاس معتبر مورد استفاده قرار می گیرد، هنجاریابی و واریسی شاخصهای روانسنجی آن در فرهنگ های مختلف بسیار اهمیت دارد. این مقاله پژوهشی را گزارش می نماید که به هنجاریابی این مقیاس در فرهنگ ایرانی پرداخته است.

روش

آزمودنیهای این پژوهش شامل ۴۸۴ نفر دانشجوی کارشناسی (۲۹۴ دختر و ۱۹۰ پسر) بوده است. این آزمودنیها از لحاظ ویژگیهای جمعیت شناختی در دامنه سنی ۱۸ تا ۳۲ سال با میانگین سنی ۲۱، انحراف استاندارد ۳، و بیشترین آنها در رده سنی ۱۹ سال قرار داشته است. این گروه از دانشگاههای مختلف در سطح شهر تهران که در نیمسال اول

1. Newman
2. Dickman
3. Maccallum
4. Elovainio
5. urgency lack of premeditation lack of perseverance sensation seeking (UPPS)
6. Urgency
7. Lack of premeditation
8. Lack of perseverance
9. Sensation seeking

سال تحصیلی ۸۸-۸۷ مشغول به تحصیل بوده اند، از طریق نمونه برداری در دسترس انتخاب شدند. در این پژوهش از مقیاس سنجش زودانگیزگی (وایت ساید و لینام، ۲۰۰۱) استفاده به عمل آمده است. این آزمون از چهار عامل فوریت، فقدان تفکر پیشین، فقدان استمرار، و هیجان خواهی تشکیل شده که هر یک از آنها به ترتیب ۱۲ و ۱۰، ۱۱، ۱۳ ماده از آزمون را به خود اختصاص داده اند. این گویه ها به صورت جمله هایی است که به دنبال هر یک از آنها چهار گزینه ارائه شده است. به این گزینه ها بر حسب این که میزان موافقت به آنها از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف باشد، نمره های ۴ تا ۱ تعلق می گیرد. بررسی هایی که به منظور روایی و اعتبار این مقیاس انجام شده، اعتبار و روایی آن را مورد تأیید قرار داده است (برای مثال اشمیت^۱ و دیگران، ۲۰۰۸ در آلمان؛ و ندرلیندن^۲ و دیگران، ۲۰۰۶ در فرانسه).

پس از انتخاب آزمودنیها نخست، پژوهشگر خود را به آنها معرفی و هدف پژوهش را بیان کرد. سپس سؤالات مقیاس «مقیاس رفتاری زودانگیزگی» در اختیار آنها قرار گرفت. به آزمودنیها گفته شد محدودیت زمانی وجود ندارد و آنها می توانند در یک مقیاس چهاردرجه ای از نوع لیکرت یکی را انتخاب کنند.

تجزیه و تحلیل مواد پرسشنامه بر پایه نظریه کلاسیک آزمون انجام شد، بدین معنا دو شاخص مهم درجه دشواری و ضریب همبستگی هر گویه با نمره کل مجموعه (یعنی قدرت تشخیص هر گویه) محاسبه شد. ضریب اعتبار پرسشنامه بر پایه فرمول کلی ضریب آلفای کرونباخ، و روایی آن بر اساس روش تحلیل مؤلفه های اصلی برآورد شد. برای به دست آوردن ساختار ساده عاملها و نامگذاری آنها، عاملهای استخراج شده با استفاده از چرخش واریماکس دوران داده شد. به منظور تأیید عاملهای استخراج شده از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است.

یافته ها

الف) اعتباریابی UPPS

مشخصه های آماری پرسشنامه شامل میانگین و انحراف استاندارد هر گویه، همراه با ضریب همبستگی آن با کل مجموعه ۴۶ سؤالی (قدرت تشخیص سؤال) و ضریب آلفای کرونباخ در صورت حذف هر گویه محاسبه شد. ضریب اعتبار کل مجموعه ۴۶ سؤالی برابر با ۰/۷۸۴ بوده است. همبستگی هر سؤال با نمره کل، نشان داد پرسشهای ۱۱ (همیشه می توانم احساساتم را تحت کنترل داشته باشم)، ۲۶ (معمولاً خیلی زود تسلیم می شوم)، ۲۹ (به راحتی می توانم تمرکز کنم) دارای ضریب همبستگی صفر و گویه شماره ۳۴ (گاهی کارهای جزئی فراوانی وجود دارند که باید انجام شوند، اما من آنها را نادیده می گیرم) علاوه بر آن که دارای همبستگی ضعیف ۰/۱۳ با نمره کل مجموعه است، بارعاملی آن نیز کوچکتر از ۰/۳ بوده است. بنابراین، ضریب اعتبار پرسشنامه پس از حذف این سؤالات دوباره محاسبه و برابر با ۰/۷۹۶ به دست آمد.

ب) رواسازی UPPS

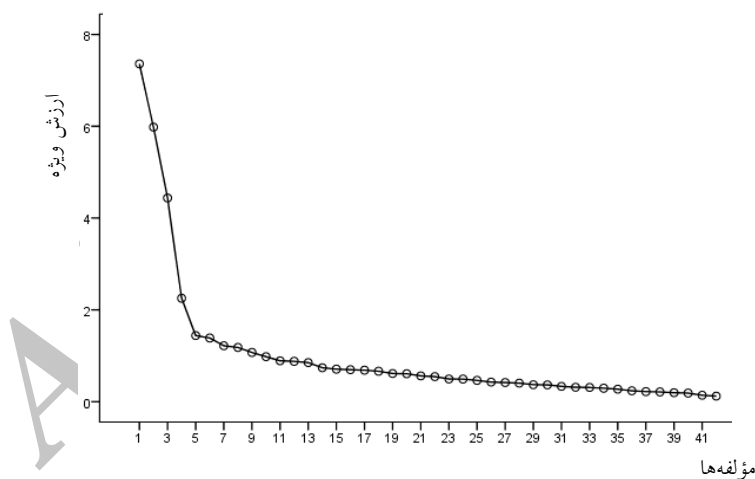
۱) تحلیل عاملی اکتشافی: نتایج محاسبه های اولیه تحلیل مؤلفه های اصلی نشان داد اندازه kmo برابر با

1. Schmidt
2. Vanderlinden

۰/۸۲۷ و مشخصه آزمون کرویت بارتلست نیز برابر با ۱۰۲۵/۴ و از لحاظ آماری معنادار $p < ۰/۰۰۱$ است. بنابراین، برپایه این دو ملاک می توان نتیجه گرفت اجرای تحلیل عاملی براساس ماتریس همبستگی حاصل درگروه نمونه مورد مطالعه، قابل توجیه است. علاوه بر این، برونداد اولیه تحلیل نشان داد مقدار دترمینان ماتریس همبستگی عددی غیرصفر برابر با ۰/۰۰۰۰۰۰۲۸ و تعداد عناصر غیرقطری بزرگتر از ۰/۰۹ در ماتریس AIC، ۱/۲ درصد است؛ داده هایی که بر مبنای آن می توان به استخراج عاملها اطمینان کرد.

تحلیل مؤلفه های اصلی بیانگر آن است که ارزشهای ویژه ۹ عامل بزرگتر از یک است که بر روی هم ۶۲/۶۸ درصد کل واریانس متغیرها را تبیین می کند. نتایج محاسبه میزان اشتراک مواد مجموعه ۴۲ گویه ای نشان داد کمترین میزان اشتراک برابر با ۰/۱۸۷ متعلق به گویه ۲ (به سختی در برابر وسوسه هایی همچون میل به غذا، سیگار،... ایستادگی می کنم) تعلق دارد. بیشترین میزان اشتراک نیز برابر با ۰/۷۸۶ و متعلق به گویه ۳۰ (معمولا وقتی کاری را شروع می کنم آن را به پایان می رسانم) است. میزان اشتراک بقیه گویه ها بالاتر از ۰/۲۳۰ است.

پس از چندین بار اجرای تحلیل عاملی و استخراج عاملهای متعدد از طریق چرخشهای متنوع و مقایسه عاملهای استخراج شده با ساختار نظری مقیاس و مبانی نظری موجود و نیز در نظر گرفتن مفروضه های تحلیل عاملی، و سرانجام با توجه به (۱) ارزش ویژه عاملها، (۲) درصد تبیین واریانس، و (۳) نمودار شیب دار (که در شکل ۱ نشان داده شده است) تصمیم گرفته شد، تعداد چهار عامل با روش چرخش واریماکس استخراج شود. این چهار عامل بر روی هم ۴۷/۷ درصد کل واریانس را تبیین می کند.

شکل ۱: نمودار شیب دار

ارزشهای ویژه این چهار عامل و درصد واریانس هر یک از آنها در جدول ۱ منعکس شده است.

جدول ۱: ارزش ویژه، درصد تبیین واریانس و درصد تراکمی عاملهای چهارگانه UPPS

عامل	ارزش ویژه	درصد واریانس	درصد تراکمی
۱	۷/۳۴	۱۷/۵۲	۱۷/۵۲
۲	۵/۹۸	۱۴/۲۴	۳۱/۷۶
۳	۴/۴۴	۱۰/۵۷	۴۲/۳۳
۴	۲/۲۵	۵/۳۶	۴۷/۶۹

به منظور ساده سازی استخراج عاملها و نامگذاری آنها از چرخش واریماکس استفاده شد. ماتریس عاملی که بر اثر چرخش به وجود آمد، در جدول ۲ نمایش داده شده است. بنا برآن چه گفته شد برپایه نتایج تحلیل عاملی مواد پرسشنامه با اجرای روش تحلیل مؤلفه های اصلی^۱، تعداد عاملهایی که مبنای تعیین مشخصه های نهایی قرار گرفت، ۴ عامل بود. چون این مقیاس برای نخستین بار در جامعه ایرانی اجرا شده است، حداقل بار عاملی ۰/۳۵ برای آن در نظر گرفته شد. ساختار ساده عاملها به صورت مجموعه گویه هایی که به صورت مشترک با یک عامل همبسته اند و تشکیل یک زیر مقیاس را می دهند در جدول ۲، و ضریب اعتبار و خطای استاندارد اندازه گیری هر یک از آنها در جدول ۳ نمایش داده شده است.

جدول ۲: ماتریس ساختار ساده مجموعه ۴۲ سؤالی با شیوه واریماکس

سؤال	عامل ۱	سؤال	عامل ۲	سؤال	عامل ۳	سؤال	عامل ۴
۳۷	۰/۸۰۴	۹	۰/۷۴۵	۲۲	۰/۷۶۸	۳۰	۰/۸۵۵
۴۰	۰/۷۹۴	۱۰	۰/۷۳۱	۱۶	۰/۷۲۱	۲۷	۰/۸۳۷
۳۹	۰/۷۸۸	۱۲	۰/۷۰۱	۲۳	۰/۷۰۷	۲۴	۰/۷۳۳
۳۶	۰/۷۶۷	۷	۰/۶۹۲	۱۷	۰/۶۷۶	۲۶	۰/۶۶۳
۳۵	۰/۷۱۸	۵	۰/۶۸۸	۱۹	۰/۶۷۱	۲۹	۰/۵۵۰
۳۸	۰/۷۰۲	۱۱	۰/۶۸۷	۲۰	۰/۶۴۸	۲۸	۰/۵۲۵
۴۲	۰/۶۷۱	۴	۰/۶۷۶	۱۸	۰/۶۱۵	۲۵	۰/۳۸۱
۳۳	۰/۶۴۶	۶	۰/۶۵۹	۱۵	۰/۶۰۵		
۴۱	۰/۶۰۸	۸	۰/۶۲۳	۱۴	۰/۵۸۷		
۳۴	۰/۶۰۴	۳	۰/۵۹۵	۲۱	۰/۵۲۸		
۳۱	۰/۴۷۶	۱	۰/۵۵۳	۱۳	۰/۴۸۳		
۳۲	۰/۴۶۲	۲	۰/۳۸۶				

1. Principal component analysis

جدول ۳: تعداد گویه ها، نام، ضرایب اعتبار و خطای استاندارد اندازه گیری عاملهای چهارگانه UPPS

عامل	تعداد گویه	نام عامل	اعتبار	خطای استاندارد
۱	۱۲	هیجان خواهی	۰/۸۵۳	۰/۰۳۱
۲	۱۲	فوریت	۰/۸۶۳	۰/۰۶۲
۳	۱۱	فقدان تفکر پیشین	۰/۸۲۵	۰/۰۶۱
۴	۷	فقدان استمرار	۰/۷۵۵	۰/۰۷۳
کل	۴۲		۰/۷۹۶	۰/۱۰۸

۲) تحلیل عاملی تأییدی: به منظور تایید عاملهای استخراج شده از پرسشنامه مورد بحث، مدل تحلیل عاملی تأییدی با کاربرد بسته نرم افزاری لیزرل^۱ اجرا شد. ضرایب استاندارد و غیراستاندارد

عاملهای چهارگانه همراه با خطای استاندارد و مشخصه آزمون t که در نتیجه اجرای تحلیل عاملی تأییدی و تعدیل مدل به دست آمده در جدول ۴ نمایش داده شده است.

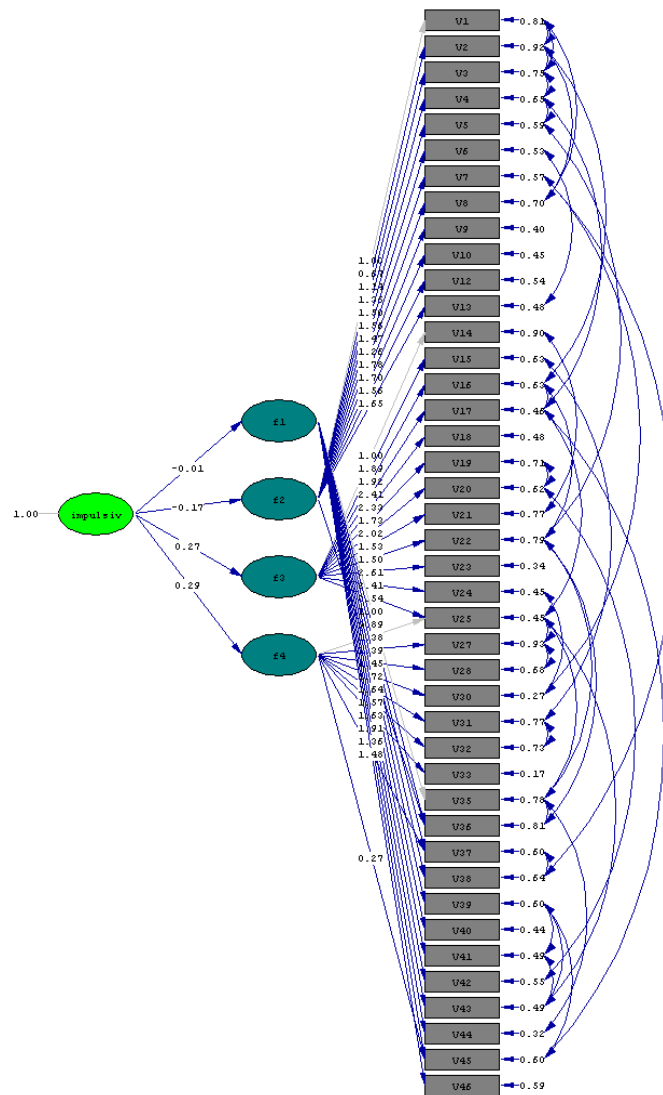
جدول ۴: ضرایب استاندارد، غیراستاندارد و مشخصه آزمون t برای عاملهای چهارگانه UPPS

عامل	b	β	S_e	t
هیجان خواهی	- ۰/۰۱	- ۰/۰۲	۰/۰۲	- ۰/۳۹
فوریت	- ۰/۱۷	- ۰/۳۹	۰/۰۳	- ۴/۹۶
فقدان تفکر پیشین	۰/۲۷	۰/۸۸	۰/۰۵	۵/۰۴
فقدان استمرار	۰/۲۹	۰/۴۶	۰/۰۴	۵/۹۰

همان طور که در جدول ۴ مشاهده می شود، بالاترین ضریب مسیر (۰/۸۸) متعلق به عامل سوم (فقدان تفکر پیشین) بعد از آن بالاترین ضریب مسیر (۰/۴۶) متعلق به عامل چهارم (فقدان استمرار) است، و پس از آن عامل دوم (فوریت) با ضریب مسیر -۰/۳۹ قرار دارد. تمامی این سه عامل از لحاظ آماری معنادار و هریک از آنها به تنهایی (نه مشترک با سایر عوامل) به ترتیب ۷۸، ۲۲، و ۱۵ درصد واریانس زودانگیزگی را تبیین می کند. ضریب مسیر عامل اول (هیجان خواهی) در این مطالعه برابر با صفر و بنابراین، سهمی در تبیین واریانس سازه زودانگیزگی ندارد.

شاخصهای برازندگی مدل

به منظور برازش کامل مدل با داده ها تلاش شد با آزاد کردن برخی پارامترها بر پایه شاخصهای تعدیل، مدل بهبود یابد. بدین ترتیب برپایه شاخصهای پیشنهادی مدل و نیز مبانی نظری مقیاس و نتایج تحلیل عاملی اکتشافی که برپایه چرخش واریماکس و در نظر گرفتن همبستگی بین عاملها به دست آمد، پارامترهای متعددی آزاد شد. نمودار مسیر تحلیل عاملی تأییدی پس از آزاد کردن این پارامترها همراه با ضرایب مسیر و شاخصهای برازش اولیه در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۲: نمودار ضرایب استاندارد مسیر ساختار عاملی UPPS

برونداد بعدی برنامه را شاخصهای متعدد برازندگی تشکیل می دهد، نخستین شاخصی که در نمودار مسیر مربوط به مدل ارایه شده مجذورکای است که مقدار آن برای این مدل با درجه آزادی ۸۶۱ برابر با ۲/۰ و در سطح ۰/۰۰۹ $p <$ از لحاظ آماری معنادار است. بر پایه این برونداد آزمون دقیق مجذور کای مدل مورد نظر را رد می کند، زیرا مقدار P آن بسیار کوچک است. اما برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۴۸ و فاصله اطمینان ۹۰ درصدی آن بین ۰/۰۴۳ و ۰/۰۵۸ قرار دارد. چون حد پایین این شاخص از ۰/۰۵ کوچکتر، و حد بالایی فاصله اطمینان آن برابر با ۰/۰۵۸ و از ۰/۰۸ یعنی مقدار پیشنهادی به وسیله براونی و کادک پایین تر است می توان نتیجه گرفت درجه تقریب مدل در جامعه چندان بزرگ نیست. از سوی دیگر، شاخص ریشه میانگین مجذور پس ماند (RMSR) برابر با ۰/۰۵ و نسبتا کوچک است، که این نیز بیانگر خطای اندک مدل و برازش قابل قبول آن است. افزون بر این، با توجه به این که یافتن یک مدل با برازش خوب نمی رساند که آن مدل تنها مدل، یا برای داده ها مدل بهینه است، و شاخصهای برازندگی متعددی وجود دارد، که با آنها می توان برازش را محاسبه کرد، برازش باید همزمان از منظر مشخصه های چندگانه برازندگی ارزشیابی شود و سایر شاخصهای برازندگی را نیز باید مورد توجه قرار داد. شاخصهای برازندگی مدل که پس از آزاد کردن پارامترها و تعدیل مدل به دست آمده در جدول ۵ نمایش داده شده است.

جدول ۵: شاخصهای برازندگی مدل عاملهای چهارگانه UPPS

AGFI	IFI	GFI	CFI	NNFI	NFI
۰/۹۰	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۹۴	۰/۹۲	۰/۹۰

توجه: NFI^۲ نماد شاخص برازندگی نرمال، NNFI^۳ نماد شاخص برازندگی نرمال نشده، CFI^۴ شاخص برازندگی مقایسه، GFI^۱ شاخص برازندگی، IFI^۵ شاخص برازندگی افزایشی، AGFI^۸ شاخص برازندگی تعدیل شده است.

جدول ۵ نشان می دهد همه مقادیر بالا که از معتبرترین شاخصهای بررسی برازندگی مدل به کار می رود بدون استثنا دست کم برابر با ۰/۹۰ است. به عبارت دیگر، مدل با داده ها برازش خوبی دارد. علاوه بر این شاخص دیگری که نشان دهنده تایید برازندگی مدل با داده هاست ECVI^۹ است که مقدار آن برای این مدل (یعنی ۴/۷۶) کمتر از ECVI برای مدل اشباع شده (یعنی ۵/۷۴) است. در واقع، فاصله اطمینان برای ECVI در دامنه ۴/۴۹ تا ۵/۰۴ قرار دارد. بنابراین، می توان نتیجه گرفت مدل برازندگی خوبی دارد و بیانگر تقریب معقولی در جامعه است.

1. Root mean square error of approximation (RMSEA)
2. Root mean square residual (RMSR)
3. Normal fit index (NFI)
4. Non - normed fit index (NNFI)
5. Comparative fit index (CFI)
6. Goodness of fit index (GFI)
7. Incremental fit index (IFI)
8. Adjusted goodness of fit index (AGFI)
9. Expected cross - validation index (ECVI)

بحث

یافته های این پژوهش که با هدف اعتباریابی و رواسازی آزمون زودانگیزگی (وایت ساید و لینام، ۲۰۰۱) شکل گرفت، به این نتایج منتهی شد که از بین ۴۶ سوال، ۴ سوال دارای ضریب همبستگی منفی یا ضعیف بودند. همچنین، نتایج این بررسی نشان داد گویه های ۱۱ (همیشه می توانم احساساتم را تحت کنترل داشته باشم)، ۲۶ (معمولاً خیلی زود تسلیم می شوم)، ۲۹ (به راحتی می توانم تمرکز کنم)، ۳۴ (گاهی کارهای جزئی فراوانی وجود دارند که باید انجام شوند اما من آنها را نادیده می گیرم) دارای قدرت تشخیص ضعیف و نزدیک به صفر بودند. یعنی در این پژوهش از لحاظ فنی برای خصیصه مورد مطالعه مناسب نبودند. پس از حذف این سوالها، ضریب اعتبار پرسشنامه که قبلاً ۰/۷۸۴ بود، به ۰/۷۹۶ افزایش یافت. قابل ذکر است سؤال ۳۴ که در این پژوهش دارای قدرت تشخیص ضعیف بوده در مطالعه ماجید و کلدر (۲۰۰۷) نیز حذف شده است.

تحلیل مولفه های اصلی با چرخش واریماکس به استخراج چهار عامل منجر شد. این عاملها همان چهار عامل اولیه وایت ساید و لینام (۲۰۰۱) و سوالهای مربوط به هر عامل بدون استثنا همان گونه که پیش بینی شده بود، در عامل مربوط قرار گرفت. عاملهای استخراج شده به ترتیب هیجان خواهی، فوریت، فقدان تفکر پیشین، فقدان استمرار نام گذاری شد.

نتایج مربوط به اعتباریابی عاملهای استخراج شده نیز نشان می دهد دامنه ضرایب هماهنگی درونی عاملها بین ۰/۷۵ (عامل چهارم، فقدان استمرار) تا ۰/۸۶ (عامل دوم، فوریت) قرار گرفته است. اعتبار کل پرسشنامه که پس از حذف چهار سوال که با نمره کل مجموعه همبستگی صفر یا ضعیف داشتند، برابر با ۰/۷۹۶ شد.

تحلیل عاملی تاییدی وجود چهار عامل استخراجی در نتیجه تحلیل عاملی اکتشافی را تایید کرد، اما تحلیل عاملی مرتبه دوم تنها یک مدل ۳ عاملی مرکب از فوریت، فقدان تفکر پیشین، فقدان استمرار را تایید و عامل هیجان خواهی را از مدل کامل برای تبیین سازه زود انگیزگی خارج کرد. اگر عامل هیجان خواهی را که سهمی در تبیین واریانس ندارد، از پرسشنامه حذف شود مدل کاملاً برازش می یابد. این سه عامل معنا دار هر یک به تنهایی به ترتیب ۷۸، ۲۲، و ۱۵ درصد واریانس زود انگیزگی را تبیین می کند.

مجموعه سؤالهای متشکل نخستین عامل که بیانگر هیجان خواهی است و ۱۲ سؤال را به خود اختصاص داده است، این عامل با عامل چهارم در مقیاس اصلی یعنی هیجان خواهی هماهنگ و همسوست (وایت ساید و لینام، ۲۰۰۱). این نوع از رفتارهای زودانگیزخته شبیه به فقدان تفکر پیشین است و به طور معمول در تمامی انواع مدل های شخصیتی وجود دارد (کلونینگر و دیگران، ۱۹۹۱ ؛ آیزنک و آیزنک، ۱۹۸۵ ؛ زاگرن و دیگران، ۱۹۹۱). مفهوم سازی زودانگیزگی از هیجان خواهی شامل دو جنبه است: ۱) تمایل به لذت بردن از کارهایی که هیجان دارد (۲)، پذیرفتن تجربه های جدیدی که ممکن است خطرناک باشد. نتایج مطالعات (اکریمونت^۱ و وندرلیندن، ۲۰۰۵) بیانگر آن است که پسران در سازه هیجان خواهی نمرات بالاتری کسب می کنند. مطالعات تفکیکی چهار سازه شخصیتی که با استفاده از upps به عمل آمده است نشان می دهد افرادی که دارای مصرف زیادتری الکل

بوده اند، در خرده مقیاس هیجان خواهی نمره بالاتری داشته اند و این مطلب نیز تایید کننده پژوهشهای پیشین (لینام و میلر، ۲۰۰۴؛ به نقل از آنستیز و دیگران، ۲۰۰۷؛ میلر و دیگران، ۲۰۰۳؛ به نقل از بیلاکس، ۲۰۰۷) است. میلر^۱ و لینام (۲۰۰۱) ضمن فراتحلیل تعداد ۱۸ مطالعه که درباره روابط بین شخصیت و رفتارهای ضد اجتماعی انجام شده است، به این نتیجه دست یافتند که نوجویی (کلونینگرو دیگران، ۱۹۹۳؛ به نقل از وایت ساید و همکاران ۲۰۰۵) در میان حیطه های مورد مطالعه دارای رتبه سوم و اندازه اثر نیرومند بوده است.

محتوای گویه های سازنده عامل دوم را سازه فوریت تشکیل می دهد. فوریت تمایل به رفتارهای زودانگیزه تحت شرایطی است که دارای اثر منفی باشد، و ممکن است به منظور کاهش هیجان بوده ولی در طولانی مدت آسیب زا خواهد بود. نمره های بالا در عامل فوریت بیانگر دشواری در مقاومت امیال و وسوسه ها است (مادن^۲ و دیگران ۱۹۹۷؛ به نقل از وایت ساید و دیگران ۲۰۰۵). نتایج چندین مطالعه این مساله را تایید می کند که اختلالات خوردن و مصرف الکل در کنار آمدن با استرس ارتباط مثبت دارد (کوپر^۳ و دیگران، ۱۹۹۲). بدیهی است عامل فوریت نقش اساسی در این اختلالات دارد. علاوه بر این نمره های فوریت به تنهایی و به طور معنادار تفاوت بین دو گروه وابسته به مواد و گروه کنترل را متمایز می کند. این عامل از فقدان استمرار و تفکر پیشین (با اندازه اثر در دامنه ۱/۱۰ تا ۱/۹۶) بدون هیجان خواهی پیروی می کند. بهترین پیش بینی کننده در میان ابعاد مختلف زودانگیزگی، فوریت است که در حدود ۱۳ تا ۴۸ درصد کل واریانس را به تنهایی تبیین می کند (وردژو - گارسیا و دیگران، ۲۰۰۷).

نتایج یک فراتحلیل ۵۰ مطالعه که در آن نقش زودانگیزگی با پرخوری روانی^۴ مقایسه شده بود نشان داد قویترین اندازه اثر برابر با $ES = 0/38$ و مربوط به فوریت است. اکرمونت و وندرلیندن (۲۰۰۵) که بر روی نوجوانان فرانسوی مطالعه کردند، علاوه بر استخراج چهار عامل زودانگیزگی در خصوص تفاوت های جنسیتی مشاهده کردند دخترها در عامل فوریت نمرات بالاتری کسب کردند. آنها معتقدند مقیاس UPPS ابزار نوید بخشی برای مطالعه زودانگیزگی در نوجوانان است.

عامل سوم مقیاس زودانگیزگی فقدان تفکر پیشین است. این عامل با عامل دوم در مقیاس اصلی هماهنگ و همسو است. این عامل به دشواری در تفکر و واکنش که نتیجه رفتاری پیش از درگیر شدن در عمل باشد، اشاره دارد. علاوه بر این، این عامل مرتبط با توصیف رفتارهای زودانگیزه ای است که بر انتخابهای کوچکتر یا کم ارزشتر متمرکز است و پاداشهای قابل دسترس ارزش بیشتری برای آنها دارد تا پاداشهای با ارزشتر که با تأخیر همراه خواهد بود (مادن، و همکاران ۱۹۹۷). بالا بودن نمره فرد در عامل فقدان تفکر پیشین با گرایش به وابستگی دارویی و انتخاب پاداشهای بی واسطه ارتباط دارد و منجر به سو مصرف مواد بدون توجه به پیامدهای منفی آن دارد.

عامل چهارم، فقدان استمرار است، که به ناتوانیهای فردی در تمرکز طولانی روی تکلیف یا فعالیتهایی که ممکن است خسته کننده یا دشوار باشد، اشاره دارد. بالاترین حد فقدان استمرار به صورت انفرادی، داشتن دشواری

1. Miller
2. Madden
3. Cooper
4. bulimia

در اتمام پروژه‌ها و کارها تحت شرایطی که نیازمند استقامت شدید در برابر محرکها است (کلونینگر و دیگران ۱۹۹۱؛ آیزنک و آیزنک، ۱۹۸۵؛ زاگرم و دیگران، ۱۹۹۱؛ به نقل از وایت ساید و دیگران، ۲۰۰۵). فقدان استمرار با تمرکز ضعیفتر و مقاومت کمتر در برابر حواسپرتی همراه است (بژرک و دیگران، ۲۰۰۴؛ به نقل از گارسیا و دیگران، ۲۰۰۷). به گونه خلاصه، درحالی که مطالعه نتایج ماجید و کلدرا^۱ (۲۰۰۷) نشان می‌دهد مقیاس زودانگیختگی (UPPS) چهار صفت یگانه و مجزا را که با پیامدهای رفتاری در ارتباط است، اندازه‌گیری می‌کند، نتایج مطالعه حاضر بیانگر آن است دست کم سه عامل فوریت، فقدان تفکر پیشین، و فقدان استمرار با یکدیگر ارتباط تنگاتنگ دارد، و نمی‌توان این عوامل را مجزا از یکدیگر در نظر گرفت. اما ترتیب فهرست عوامل در پژوهش حاضر با نتایج ماجید و کلدرا (۲۰۰۷) یکسان است.

در تعمیم و تفسیر نتایج این پژوهش باید توجه داشت که نتایج تحلیل عاملی امکان دارد بستگی خاص به ماهیت نمونه داشته باشد. ضریب اعتبار ابزار پژوهش که برپایه آلفای کرونباخ برآورد شده، تنها نشان دهنده همگونی مواد پرسشنامه است و مفاهیمی مانند پایایی، پیش بینی پذیری، و تکرار پذیری را در بر نمی‌گیرد. همچنین ابزار پژوهش یک شاخص خودسنجی شخصیتی بوده است و این ابزار ممکن است تمام تورش‌های مربوط به خودگزارش دهی (از جمله مطلوبیت اجتماعی) و وارپانس مشترک ارزشیابی را در برگیرد. علاوه بر این پاره مقیاسهای UPPS ممکن است همه جنبه‌های زودانگیختگی را در بر نداشته باشد. صفاتی مانند نوجویی^۲ پرهیز از گزند^۳ که به وسیله دیگران (مثلاً کلونینگر، ۱۹۸۷) پیشنهاد شده ممکن است ابعاد دیگر زودانگیختگی را تشکیل دهد. به منظور دستیابی به نتایج دقیق‌تر در زمینه سازه زودانگیختگی، توصیه می‌شود در پژوهشهای آتی علاوه بر تبیین دقیق‌تر این سازه و عوامل تشکیل دهنده آن مطالعات جامع‌تری روی گروههای مختلف سنی با ویژگیهای مختلف روانی، اجتماعی و... صورت گیرد.

منابع

هومن، حیدرعلی. (۱۳۸۷). *مدل یابی معادلات ساختاری*. (چاپ دوم). تهران: نشر سمت.

- Barratt, E.S. (1993). Impulsivity: Integrating cognitive, behavioral, biological and environmental data. In W.McCowan, J.Johnson,& M. Shure(Eds.), *The impulsive client: Theory, research, and treatment* (pp. 39-56). Washington, DC: American Psychological Association.
- Bjork , J.M ,Hommer, D.W.,Grant,S.J.,Danube,C.(2004). Impulsivity in abstinent alcohol – dependent patients: *relation to control subjects and type 1-/type2-like traits. Alcohol 34, 133-150.*
- Buss AH, Plomin R. (1975). *A temperament theory of personality development*. Wiley; New York.
- Cloninger,C.R.(1987). A Systematic method for clinical description and classification of personality variants. *Archives of General Psychiatry, 44, 573 -588.*

1. Majid & Colder
2. novelty seeking
3. Harm avoidance

- Cloninger CR, Svrakic DM, Przybeck TR.(1993). A psychobiological model of temperament and character. *Archives of General Psychiatry* ,50, 975–990.
- Cloninger, C. R., Przybeck, T. R.,& Svrakic, D. M. (1991). The Tridimensional Personality Questionnaire: U. S. normative data. *Psychological Reports* , 69, 1047–1057.
- Cooper,M. L., Russell, M., Skinner, J.B.,& Windle, M.(1992).Development and validation of a three-dimensional measure of drinking motives. *Psychological Assessment: Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 4, 123-132.
- d'Acremont, M. & Van der Linden. (2005). Adolescent impulsivity: Findings from a community sample. *Journal of Youth and Adolescence*, 34, 427-435.
- Depue, R. A., & Collins, P. F. (1999). Neurobiology of the structure of personality: Dopamine, facilitation of incentive motivation, and extraversion. *Behavioral and Brain Science*, 22, 491-569.
- Dickman, S. J. (1990). Functional and dysfunctional impulsivity: Personality and cognitive correlates. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 95-102.
- Dimoska, A. , Johnstone, J.S. (2007). Neural mechanisms underling trait impulsivity in non-clinical adults: Stop-signal performance and event-related potentials. *Progress in neuro psychopharmacology & biological psychiatric*, 31, 443-454.
- Eysenck ,H. J.,& Eysenck, S.B.G. (1986). *Manual of the Eysenck Personality Inventory*. San Diego: Educational and Industrial Testing Service.
- Eysenck, H., & Eysenck, S. (1985). *Personality and individual differences: A natural science approach*. New York: Plenum.
- Gray JR. *The psychology of fear and stress*. Cambridge University Press; New York: 1987.
- Jackson, D. N. (1984). *Personality research from manual*. Goshen, NY: Research Psychologists Press.
- Lynam, D. R., & Miller, J. D. (2004). Personality pathways to impulsive behavior and their relations to deviance: Results from three samples. *Journal of Quantitative Criminology*, 20, 319-341.
- Madden, G. J., Petry, N. M., Badger, G. J.,& Bickel, W. K. (1997). Impulsive and self-control choices in opioid – dependent patients and non-drug using control patients: Drug and monetary rewards. *Experimental and Clinical Psychopharmacology*, 5, 256-262.
- Magid , V.,& Colder,C.R.(2007). The UPPS Impulsive Behavior Scale: Factor structure and association with college drinking. *Personality and Individual Differences*, 43, 1927-1937
- Miller, J., Flory, K., Lynam, D. R.,& Leukefeld, C. (2003). A test of the four – factor model of impulsivity – related traits. *Personality and individual Difference* , 34, 1403 – 1418.
- Miller, J. D., & Lynam, D. R. (2001). Structural models of personality and their relation to antisocial behavior: A meta – analysis. *Criminology*, 39, 765-798.
- Newman, J. P.(1993). Divergent pathway to deficient self-regulation: Implications for disinhibitory psychopathology in children. *Clinical Psychology Review*, 13, 699-720.

- Schmidt, R.E ; Gay, P ; d' Acremont, M; Van der Linden, M.(2008). A German adaptation of the UPPS Impulsive behavior Scale. *Swiss Journal of Psychology*, 67, 107-112.
- Swann, C.A., Steinberg, L.G., Lijffijt, M. Moeller , G.F (2008). Impulsivity: Differential relationship to depression and mania in bipolar disorder. *Journal of Affective Disorder*, 106,241-248.
- Tellegen A. (1982). *Multidimensional Personality Questionnaire manual*. University of Minnesota Press.
- Tellegen, A. (1985). Structure of mood and personality and their relevance to assessing anxiety, with an emphasis on self-report. In A. H. Tuma, & J. D. Maser, *Anxiety and the anxiety disorders* (pp. 681-706). Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Van der Linden, M., d' Acremont, M., Zermatten, A., Jermann, F., Laroi, F., Willems, S., Juillerat, A. C. , & Bechara.(2006). A French adaptation of the UPPS Impulsive Behavior Scale. *European Journal of Psychological Assessment*, 22, 38-42.
- Verdejo – Garcia , A., Bechara , A., Recknor , E. C., Perez – Garcia , M. (2007). Negative emotion- driven impulsivity predicts substance dependence problems. *Drug and Alcohol Dependence*, 91, 213-219.
- Whiteside, S.P. & Lynam, D.R. (2001). The Five Factor Model and impulsivity: Using a structural model of personality to understand impulsivity. *Personality and Individual Differences*, 30, 669-689.
- Whiteside, S., Lynam, D., Miller, J., & Reynolds, S. (2005). Validation of the UPPS impulsive behavior scale: A four-factor model of impulsivity. *European Journal of Personality*, 19, 559-574.
- Zuckerman, M., Kuhlman, D. M., Thornquist, M., & Kiers, H. (1991). Five (or three) robust questionnaire scale factors of personality without culture. *Personality and Individual Differences*, 12, 929-941.
- Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. New York: Cambridge University Press.